

34-LETNICA
VELIKEGA OKTOBRA

7. novembra pred 34 leti se je začela oktobrska revolucija, v kateri je delovno ljudstvo Rusije zmagovalo nad domačo buržoazno in fevdalno, ki so jih podpirali kapitalistične sile vsega sveta. To je bil prvi primer v zgodovini, da so delavci in kmetje prevzeli oblast. Glavna zasluga za to gre genialnemu Vladimiru Iljiču Leninu, pod katerega vodstvom je boljševiška partija zvala proleta delavski razred Rusije v revolucionarno borbo in tudi zmagoval v težki državljanski vojni proti belogardističnim in intervencionističnim armadam.

Nova država, ki jo je začel graditi proletaariat, je za delovno ljudstvo vsega sveta pomenila urenitev zamislil Marxa in Engelsa o ustvaritvi nove, socialistične družbe, ki ne bo poznala zatiranja človeka po človeku in v kateri bodo najrazvitejši narodi živeli med seboj v bratnem sožitju. Zato so proslavljali zgodovinsko de- začetka velike Oktobrske revolucije je pomenila ves čas po prvi svetovni vojni in tudi še po drugi svetovni vojni za delavski razred vsega sveta največji praznik, ki ga je spominjal na ta dosedaj eden izmed največjih in najslavnejših dogazidov borbe proletariata za socializem in mu dajal poguma, ker je mislil, da je Sovjetska zvezda dežela, kjer se uresničujejo njihove težnje. Ideje velikega Oktobra so vodile proletariata po vseh deželah sveta v borbi za osvoboditev izpod kapitalističnega zatiranja.

Toda danes, 34 let od Velikega oktobra je že v velikem delu delovnega ljudstva sveta popolnoma jasno, da so ideje Oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi doživele poraz. Sovjetska birokratska kasta, ki se je polagoma razrasla ter se razrasla v ogromni birokratski aparat današnje Rusije, je izdala borbo delovnega ljudstva. V Sovjetski zvezi danes ni govora o resničnem socializmu, ki pomeni boljše, srečnejše življenje delovnega človeka, ne pa suženjstva policijskega režima, kakršnega se ni videl del svet. Sovjetska država se je oddaljila od socialističnih delovnih množic in je postala prisilni organ za interese nove birokratske kaste, ki uporablja vsa mogoča ne-človeška sredstva, od taborišč za prisilno delo, v katerih umirajo milijoni delovnega ljudstva, ki genocida, to je izločanje celih narodov, samo, da lahko obdrži oblast v svojih rokah. Pri tem izkorišča Veliki oktobar za svoje ne-človeške in izkoriščevalske cilje. Predvsem pa izven meje Sovjetske Zveze, kjer hoče s potvarjanjem dejstev ter zgodovine vsiliti delavskemu razredu vodstvo svojih agentov, ki bi hoteli spremeniti delovno ljudstvo posameznih držav sveta v poslušno orodje agresivne imperialistične sovjetske zunanje politike.

Pri tem pa teptajo ideje Velikega oktobra, ki jih nedejajo izsteviti s sedanjim imperialističnim rusko državno politiko. Toda pod težo dejstev, predvsem pa zaradi vsakdanj boljševiške politike Moskve in posameznih kominformističnih agentov v svetu, vedno bolj pridna spoznanje v mednarodni delavski razred, da borba za socializem ne more biti istovetna s cilji današnje ruske države. Po uradni propagandi kominformističnih partij bi se moral delavski razred drugih držav odreči lastnemu boju za socializem in bi se moral omejiti le na to, da prikažejo »edino osvobodilno silo sveta« — sovjetsko armado, ki bi njegovo nacionalno državo spremenila v rusko provinco. In delavski razred bi moral sprejeti suženjski red, ki so ga izmislili razni voditelji NKVD v Sovjetski zvezi — kot asocijalizem ali celo »komunizem«, kdor pa bi ne hotel tega, bi ga poslali v Sibirijo.

Za razkrinkanje sovjetske politike, temelječe na laži in prevari, ima velika zasluga Komunistična partija Jugoslavije, ki je edina ostala zvesta idejam Velikega oktobra. Zato je razumljivo, da je prva Jugoslavija izpostavljena vsem mogočim napadom s strani sedanjega birokratskega vodstva Sovjetske zveze in njihovih satelitov. Le v Jugoslaviji se uresničujejo danes načela pravega socializma v Marxovem in Leninovem smislu. Le jugoslovanski narodi so najdoslednejši in najzvestejši napredniki pridobitve velike Oktobrske revolucije, ker pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije nadaljujejo vse tisto veliko in pozitivno, kar je dala prava socialistična revolucija v Rusiji pod Leninovim vodstvom.

Glasiło jugoslovanske Komunistične partije »Borba« je napisalo na predvečer obilnice Oktobrske revolucije: »Tudi danes, ko preživljamo pojav napadalnega sovjetskega hegemonizma in revizijo revolucionarnih načel marksizma-leninizma, se mora borba za zmagosocializma na svetu povezati z borbo za obrambo pridobitve Oktobrske revolucije pred njihovo zloražo s strani sovjetske birokracije, za obrambo tistih velikih načel, ki jih je ta revolucija razglasila. Mi jugoslovanski delavci in kmetje, ki se borimo za socializem, imamo v svoji roki orodje, ki je tisto veliko in pozitivno, kar je dala prava socialistična revolucija v Rusiji pod Leninovim vodstvom.

Glasiło jugoslovanske Komunistične partije »Borba« je napisalo na predvečer obilnice Oktobrske revolucije: »Tudi danes, ko preživljamo pojav napadalnega sovjetskega hegemonizma in revizijo revolucionarnih načel marksizma-leninizma, se mora borba za zmagosocializma na svetu povezati z borbo za obrambo pridobitve Oktobrske revolucije pred njihovo zloražo s strani sovjetske birokracije, za obrambo tistih velikih načel, ki jih je ta revolucija razglasila. Mi jugoslovanski delavci in kmetje, ki se borimo za socializem, imamo v svoji roki orodje, ki je tisto veliko in pozitivno, kar je dala prava socialistična revolucija v Rusiji pod Leninovim vodstvom.

IV. PLENARNO ZASEDANJE
OKRAJNEGA ODBORA FRONTE
Jutri bo v Kopru v dvorani MLO IV. plenarno zasedanje kopskega okrajnega odbora Fronte z naslednjim dnevnim redom:
1. o nekaterih političnih vprašanjih
2. o načiniu dela frontnih organizacij
3. 29. november — Dan republike
4. sklepi.

Z ZASEDANJA OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA
Poročilo tovariša Karla Prijona

Uspehi demokratizacije na vseh področjih družbene dejavnosti

V začetku svoje poročila je tovar. Prijon dejal, da so bili v tem kratkem času od zadnje skupščine 24. februarja t. l. do danes naredili veliki koraki, ki veliko pomenijo za nadaljnje poglobljanje socialistične demokratizacije na vseh področjih družbene dejavnosti in ki pravilno dokazujejo politiko naše Partije ter prizadevanja ljudske oblasti, ki ima za cilj postopno prenehanje vse naloge uprave in gospodarstva na neposredne proizvajalce in volivce.

Velik napredek je bil storjen na eni strani z volitvami v delavske svete v vseh naših tovarnah in podjetjih v marcu in aprilu tega leta, na drugi strani pa dopolnjevanje te revolucionarni ukrep v procesu graditve socialistične družbe in nadaljnje graditve ljudske oblasti odloki sprejeti na drugi seji tretjega rednega zasedanja okrajnega ljudskega odbora koncem julija in ki so tudi primer globoke revolucionarne zavesti vseh naših delovnih ljudi ter njihovih naporov v izradnji socializma. Tov. Prijon je potem poudaril, da so uspehi, ki smo jih v našem kraju dosegli tudi izraz uspehov jugoslovanskih narodov na področju socialistične graditve, ker nam nudijo neseničeno pomoč, da lahko s tem naše gospodarstvo uspešno napreduje.

Ko je govoril o uspehih pri demokratizaciji in zmanjšanju administrativnega aparata je tovar. Prijon dejal, da se je upravni aparat krajevnih ozir. mestnih in okrajnega ljudskega odbora zmanjšal za 46% v primeru z letom 1950. Ne samo v upravnem aparatu oblasti, ampak tudi v administraciji našega gospodarstva se je zmanjšalo za 57%. S tem se je veliko neproduktivne delovne sile zapopolnilo v proizvodnjo. Toda krepitve socialistične demokratizacije in borbo proti birokraciji ne smemo pojmovati samo s tega stališča, ampak tudi s stališča udeležbe delovnih ljudi pri vodenju oblasti. Prav v tem je pri nas veliko napak in pomanjkljivosti. Govornik je to vprašanje obširneje obrazložil in se dotaknil nekaterih nepravilnosti. Dejstvo je, da bi se moral okrajni ljudski odbor sestajati pogostje, da je premalo povezave med izvršnim odborom in volivci. Govornik je poudaril, da se v tem pogledu ljudski odborovi in pristojni za volitve, da se ti premalo slišati ljudski odbor. Najboljši krajni ljudski odbor je bil letos v tem pogledu Sv. Antona. Najslabši pa je bil Marezige. Med mestnimi ljudskimi odbori pa najboljši Izola, kjer so imeli redne sestanke mestnega sveta, odbora kakega tudi zbor volivcev in zato so bili tudi uspešnejši. Z delom mestnega ljudskega odbora Pirana se ne smemo zadovoljiti. V bodoče bo treba slabosti resneje odpravljati, začeti pri okrajnem ljudskem odboru. Na poti demokratizacije oblasti sojimo pred nami ukrepi predvsem, kar se tiče strukture upravnih organov, kakor tudi teritorialnih organov obsega upravnih enot s ciljem postopne in vedno večje decentralizacije, kompetence organov oblasti in pritegovanju množic k upravi.

Gospodarska dejavnost
Industrija. Letos je bilo prenehanje upravnega operativnega vodstva velike večine industrijskih objektov iz okrajnega ljudskega odbora na okrajni ljudski odbor, ki se skupno z delavskimi svetovi teh podjetij prizadeva, da se postavljene planne naloge uspešno izvedejo. Z izločitvijo delavskih svetov se je v manjšem delu podjetij izboljšal položaj. Med delavci in upravnimi aparatom je širše sodelovanje, izboljšal se je odnos do dela, delovna disciplina, postopoma utrjuje nove gospodarske ukrepe in se podjetja postavlja na lastni gospodarski račun, da bi tako dosegli večjo proizvodnjo, zmanjšali stroške itd. Govornik je omenil delovni kolektiv tovarne »Ampelea«, ki je v tem pogledu dosegel velike uspehe. Tudi drugi ne zaostajajo dosti. Uspehi so vidni izraz sproščene iniciative naših delovnih kolektivov, ker se zavedajo, da so oni lastniki proizvodnih sredstev.

Med letom je bilo pri izvajanju proizvodnih planov tudi težav objektivnega značaja, zaradi česar je na primer naša industrija konzerviranja po procentih izpolnila plan kakor sledi: fileti v olju 61%, sardine v olju 61%, ostali proizvodi 39,9% in konzervirana površina 21,3%.

Prav gotovo je, da so zvirale normalno realizacijo proizvodnih planov težave predvsem v pomanjkanju surovin. Tudi ribolov ni bil zadovoljiv. Ko pa je bil ribolov dober, je manjkalo mete pločevine, ki jo je treba nabavljati v tujemstvu. Tudi prednja proizvodov ni bila izpolnjena zaradi prevetlih proizvodnih stroškov.

Tiharje v našem kraju, ki izdelujejo plin za lokalno potrošnjo, prav tako niso popolnoma izvedle predvidenega plana predvsem zaradi pomanjkanja surovin, to je črne premoga, ki ga je treba uvažati. Domače planirane sicer delajo na tem, da bi se izognile težavam. Naredili so nove peči in druge priprave, da bodo lahko uporabljali dimne premog.

Lepe uspehe je dosegla piranska ladjedelnica, ki je izvedla proizvodni plan za 77% in to v glavnem za popravilo in izdelavo plovilnih objektov za potrebe našega okrožja kakor tudi za Jugoslavijo. Da ni

bila v industriji mila zadovoljiva proizvodnja, je kriva predvsem nezadostna količina rezerv raznih masob.

Sečoveljski premostovnik pa še nadalje prazni. Delo je težavno, ker nimajo odgovarjajočih strojev, čestokrat pa manjka električna energija.

Tovarna pošta »Stila« pa izvršuje svoj plan enakomerno brez posebnih težav.

Od predvidene proizvodnje soli je bil plan presežen za okoli 0,9%. Plan izdelave in proizvodnje ščetk je bil presežen za 30%. Proizvodnja ni dober kakovosti, stroški so veliki in se bodo proizvodni stroški plaširali. Prav tako in take težave so bile tudi v industriji alkoholnih pijač.

K vsemu temu je treba pripomniti, da naša industrija ni dosegla popolno normalno višino v izkoriščenju vseh zmogljivosti. Na tem bodo morali delavski sveti predvsem ribje industrije s pomočjo operativnega vodstva precej narediti.

Gradbena dejavnost
Tov. Karlo Prijon se je pri tem precej ustavil in dejal, da četudi bi bile naše investicije tako visoke, bi ne mogli v prihodnjih letih zadovoljiti potrebam našega okraja, kajti prav na tem področju nam je največkrat zapustil težko dediščino okrajnega razreda. Po naših gospodarskih možnostih smo tudi letos investirali več kakor znašala letna akumulacija vključno s pomočjo, ki nam jo nudi vlada FLRJ, ki je se precej velika. Do 30. septembra je bil realiziran letni plan za 76%, to nam je jamstvo, da bo letos plan v celoti izvršen. Navajal je potem izvedbo plana v posameznih vejah gradbene dejavnosti. Potem se je dotaknil problema naših gradbenih del. Zaradi slabih sestavljenih programov in tehničnih izdelav, zaradi premajhnega zanimanja za spoznavanje lastne problematike od strani investitorjev in še vrsta drugih manjših vprašanj organizacijske in gospodarske značaja se še vedno ponavljajo napake, ki vplivajo na delo in tudi naše gradbeni storitve. Zato imamo primere. Omenil je podjetje »Vnoka«, kjer so zgradili več silosov, v katerih jih porušujejo. To izkazuje nam narekujejo, da se v tem pogledu podvzamemo taki ukrepi, ki bodo jamčili, da se podobne stvari ne bodo ponovile. To velja tudi za naš komunalni sektor. Električnacija, vodne instalacije itd. usmerja okrajni odbor pravilno, toda uspehi niso pri tem ne smejo razveseliti. Se ni hotel spuščati v podrobnosti, paš pa podčrtal načelo, da bi se ljudstvo samo zainteresiralo in reševalo problem vodo in elektrike na vasi.

Financa
Letos ozir. do 30. septembra je izvršilni odbor uspel kriti vse izdatke z lastnimi predvidenimi dohodki, ne da bi prošil za dotacije IOLO. Največ dohodkov našega proračuna je iz gospodarstva, kar pomeni, da velik del bremena našega proračuna nosi prav socialistični sektor. Za tem je tovar. Prijon navajal številke, da bi pri kazal realizirane dohodke do 30. septembra t. l. Dohodki od gospodarstva znašajo od predvidenih 87,77%. Potem je v vsaki panogi posebej objasnili izdatke in dohodke. Tov. Prijon je pri tem vprašanje dejal, da se je letos planiranje in finančna disciplina precej izboljšala. To po zaslugi posameznih poverjenikov. Toda finančno poslovanje bi lahko bilo veliko boljše, če bi se finančna komisija resneje zavzela. Ta komisija se premalo sestaja, da bi proučevala finančna vprašanja, da bi omogočila večjo kontrolno ljudstva pri upravi skupne imovine, posebno pa sedaj, ko uveljavljamo nov finančni sistem. Do sedaj je 80% proračuna slovelo na gospodarskih podjetjih ozir. na delavcih. Potem se je dotaknil davkov. Predvsem je tu prečel lastni bostri naše dosedanje finančne politike, ki je sicer morala biti taka. To moramo sedaj odpraviti, kajti sicer bi nas privedla v restavracijo privatnega sektorja na škodo socialističnega sektorja, ki je dejan-

Obnavljajo se dnevi. Ko sosedni sovražnik vsako leto pretaka kirokodi- skne soze nad izgubljeno veličino. Pred toliko in toliko tve se je namreč ob tem času zrušila stara Avstrija, nekaj pod težo svojih let, a še bolj zaradi razdiralnega narodnostno socialnega gibanja, ki jo je razdeljal od znotraj. Vsekarer je sila Italijanskega orožja imela pri tem prav skromne zasluge. Ne le Srbi, Hrvaši in Slovenci ter Čehi, marveč tudi ostali narodi so se naveličali, da bi se še nadalje borili za cilje nemškega gospodarja in so enostavno odložili orožje. In ko so lepo odmahali s fronte ter tam ni bilo skoraj nobene več, je slavno zmagač Jugoskita Italijanska vojska. A ker je njihovi zmag tak malo v zgodovini postajajo one, na katere lahko pokažejo, tako nepozabljive, da jih je treba res vsako leto posebej priklicati v spomin sebi in vsemu svetu. V ta namen so se tudi v združnih dneh zbrali bivši in bodoči junaki z vse Italije do konca Sklona ob vznožjih mehan. Tam si bilo ne konca ne kraja slavospevom, junških napovedi in hvale. Mi ne bi imeli seveda nitešar proti njihovi samohvali in povečevanju njihovih zaslug, kakor da so samo oni izvajali zmago v prvi

ske nosil vso težo naše skupnosti. Sprememba finančne politike v odnosu na davkoplačevalca na vasi ne pomeni izkoriščanja, kakor to potencirajo sovražniki ljudske oblasti, ampak pomeni pravilno razdelitev bremen, ki so potrebna za kritje splošnih ljudskih potreb.

Trgovina
Z uvedbo novih ukrepov, je tudi trgovina doživela bistvene spremembe, odpravljeni so bili distribucijska trgovina in obvezni odkup. To pomeni popolno sprostitve trgovine po zakonu po nudi in povpraševanju. To je velik korak naprej k dvigu blaginje, reguliranju, nagrajevanju in uveljavljanju socialističnega principa »vsakomur po svoji sposobnosti« in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

Potem je rekel, da smo tu in tam našli na nerazumevanje. Trgovska mreža se ni znašla, pokazala je pasiven odnos, posamezni poslovo- dje so odklanjali odgovornost in zahtevali da se jim čene potrdijo. Trgovska mreža se težko otrca starih običajev, še vedno čaka dila- tivno in po svojem delu. To pomeni stimulus za nadaljnji dvig proizvodnje. S temi ukrepi morajo računati podjetja na samostojno in rentabilno poslovanje, pristopiti morajo k trgovini in razvijati njihovo dejavnost na osnovi zahtev in želja trga, to je potrošnikov.

jenih 12.300, trt pa 114.500. To je vsekakor premalo glede na to, da imamo pri nas 12 milijonov trt in bi morali v enem letu nasaditi najmanj 400.000 novih. V bodoče bo treba temu vprašanju posvetiti več skrbi.

Veterinarska služba pri nas je nezadovoljiva, ker imamo samo enega veterinarja.

V našem okraju so posadili 355.000 obmorskega in nekaj belega bora na površini 42 ha. Plan proizvodnje je bil izvršen stodo- stotno.

V svojem poročilu je tovar. Prijon dejal, da se je z novimi ukrepi povečalo zanimanje in iniciativa posameznih kmetov za dvig proizvodnje.

Ko je govoril o zadrugah je dejal, da imamo nekatere zadrug dobre, nekatere pa slabe in prav tem za drugim mora ljudska oblast še več pomagati, kajti kmetijske obdelovalne zadrug predstavljajo prvi zaroček socializma na vasi.

Prosveta
Veliko pomoč v naši prosvetni dejavnosti nam je nudil Svet za kulturo in prosveto LR Slovenije. S tem smo dobili kot pomoč novo opremo za slovensko gimnazijo v Kopru. Najvažnejši korak pa je v našem solstvu, da smo odprli dve novi šolski poslopji v Bertokih in Vanganelu, ki pomenita dva nova spomenika naporom in uspehom našega delovnega ljudstva.

Najbolji videz uspeh so dosegle naše osemletke — bodoče gimnazije, ki rastejo sredi naših krajev kot izvor širšega znanja in višje kulture, s kakršno se lahko ponajša skupno najnaprednejše dežele. Vendar tudi pri tem ni vse zadovoljivo. Ob koncu šolskega leta 1950-51 uspeh na naših šolah je bil zadovoljiv. Tako je bil povprečni učni uspeh na slovenskih osnovnih šolah 62,44%, italijanskih 74,84%, slovenskih srednjih šolah 64,4% in italijanskih srednjih šolah 54,51% pozitivnih ocen. Obravnava tega problema je privedla do zaključka, da je med najresnejši škodljivimi pojavi na naših šolah prepogosto izostajanje učencev. Resno moramo opozoriti nezadovoljne starše, ki za- drujejo šolobvezne otroke zaradi domaćih del, na škodo lastnim otrokom in skupnosti. Svet za kulturo in prosveto je začel razmišljati in iskati vzroke ter slabosti pri našem kulturno-prosvetnem področju sploh, tako da bodo uspehi v prihodnje boljši.

Turizem
Turizem je v našem kraju pomembna gospodarska panoga, za katero vedno bolj skrbi ljudska oblast, da se izpopolnijo. Letos so bili doseženi lepi uspehi. Turistični center Portorž je bil preurejen tako, da je danes že skoraj vse opremljen za sprejem gostov bodisi domaćih ali tujih. Pri nas je bilo letos 10.188 stalnih gostov in 41.781 prehodnih gostov. V naših centrih turizma v Sv. Nikolaju in Portoržu pa je bilo skupno v kopalnicih 100.747 oseb. To kaže, da naši turistični kraji vedno bolj pridobivajo na ugledu. V našem turizmu je bila izvedena decentralizacija, ki bo brez dvoma mnogo koristila tej tako važni gospodarski panogi.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Za paritsko zasedanje se je zapadli svet dobro pripravil, kar je potrdil tudi v svojem govoru predsednik Zdrženih držav Amerike Truman v sredo zvečer, ko je omenil načrt tih zapadnih veseli, v katerem predlaga vsemu svetu, po vseh oboroženih sil in oborožene delavce. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Ob zaključku je tovar. predsednik naglasil, da čeravno poročilo obravnava precej slabosti in napak, smo vendar dosegli pri gradnji ljudske oblasti, dviga našega gospodarstva in poglobljanju socialistične demokratizacije veliko uspehov. Z uveljavljanjem delavske svete so uresničile stoletne težnje delavskega razreda in uveljavljalo geslo: »Tovarne delavce«. S sprejetjem novega odločka pa so se v našem gospodarstvu odprla široka pota vsestranskega razvoja. Podčrtal je še, da smo te uspehe lahko dosegli, ker imamo na naši strani Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ki uživa v svetu ogromno zaupanje in spoštovanje. To je jamstvo, da ne bo mogla nobena reakcijska sila preprečiti našega revolucionarnega napredka, da bomo krepili in razširjali pridobitve ljudske revolucije, poglobljali socialistično demokratizacijo in v zvezi s tem borili proti pojavom in nevarnostim birokracije pri uresničevanju socialistične skupnosti.

Z ZASEDANJA OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Nadaljnje poglobljanje socialistične demokracije
jamstvo našega gospodarskega, kulturnega in socialnega napredka

V torek zjutraj ob 9. uri so se sestali v koprskem gledališču ljudski odposlanci koprškega okrajnega odbora na svojem rednem zasedanju. Po običajnih formalnostih, izvolitvi delovnega predsedstva, overitve zapisnika in raznih komisij, je poročal predsednik okrajnega ljudskega odbora, Karlo Prijon, v odobritvi delegatov poročilo Izvršnega odbora OLO, ki ga prinašamo v izveščanju.

Poročilo je sledilo živahna diskusija. Razni delegati so razpravljali o preloženih gospodarskih vprašanjih. Za Rečarjem je osvetlil problem obdelovanja zemlje, ki je pri nas precejšnjo del, neobdelane, tovarši Franc Benčič. V zvezi s tem je dejal, da, čeprav so kmetje gospodarski svoje zemlje, saj jih je osvobodila kolonizacijska reforma 1946. leta, se ne čutijo prave gospodarske in zaradi tega jo zanemarjajo. To ima kot posledico prenehanje proizvodnje. Tov. Benčič je zaključil, da bi se morali kmetje bolj zanimati, da jim bo zemlja čimveč rodila, kajti to odvisi v veliki meri prav od obdelovanja zemlje.

Odposlanec iz Sv. Antona tov. Turk se je dotaknil malomarnosti nekaterih predsednikov in tajnikov, kakor tudi ljudskih odposlancev, ki se ne udeležujejo raznih posvetovanj in sestankov in potem tudi malomarno opravljajo svoje funkcije. Govoril je še o drugih važnih gospodarskih vprašanjih kakor o davkih, o graditvi združnih domov in o pomoči ljudstva pri tem ter o kmetijskih združenjih.

Delegat Ivan Knez je v svoji diskusiji najprej povedal velike uspehe, ki so jih dosegli delavski svetci v uvedbo novih gospodarskih ukrepov pri izboljšanju delovne discipline, dvigu proizvodnje itd., nato je govoril o razliki cen med artikli široke potrošnje in se pri tem dotaknil tudi vprašanja spekulacij, ki je pri nas precej razširjena zaradi vrednosti plačilnega sredstva Milre pri nas. Ni dvoma, da je ta eden izmed vzrokov, ki šibijo vrednost dinarja na škodo celotnega našega gospodarstva. Ljudska oblast bi morala kaj ukrepati pri tem in razveljaviti Milro kot plačilno sredstvo v našem okrožju. Končno nikjer na svetu ne nobeni državi ni ta praksa v veljavi, saj to je bolj razpušnje in ustvarja spekulacijo na račun delovnih ljudstev.

Na to se je oglasil tov. Fonda iz Sečovelj, in dejal, da so v Sečovelj h'ljude zelo mejevolni, ker že večkrat so, proslili veterinarja, da bi preprečili bolno živino, pa ni prišel. Potem se je dotaknil poleg družin važnih vprašanj tudi kmetijske združenja, kateri je šel po vodi lep dobiček, ki pa so ga zaslužili privatni lastniki prevoznih sredstev. Vse to zaradi polkvarnega kamiona, za katerega se Zveza kmetijskih združenj ni zanimala, da bi ga popravili. Tov. Pavlič je potem to zadevo objasnjal, čes da to

še ni rešeno. Tov. Zlobec pa je odgovoril na nekatera vprašanja, ki jih je zastavil tov. Fonda. Podčrtal je, da naš novi sistem v trgovini zahteva boljše poslovanje. Navedel je nekatere primere, kako naše prodajne zadruge namesto, da bi se borile za znižanje cen kmetijskih pridelkov s svojim slabim poslovanjem pa to zanemarjajo.

Dokaj obširno je na podlagi diskusije in poročila, ki je odkrila razne nepravilnosti v vodenju našega gospodarstva in utrjevanju novih gospodarskih mer, je govoril tov. Gobbo Nerinac. Predvsem je poudaril kompetenco krajevnih ljudskih odborov pri reševanju takih vprašanj. Navedel je vrsto primerov, kako birokratsko rešuje tudi najmanjša vprašanja okrajnih ljudskih odborov. Poglobljuje socialistično demokracijo bi se morala prav v tej luči zrealizirati. Ob zaključku

Čitajte in širite

«Istrski tednik»

svoje obširne diskusije je tov. Gobbo naglasil, da se moramo sami boriti najprej s lastno birokracijo in se važnosti te borbe zavedati, nato skupno.

Vprašanja decentralizacije, oziroma reorganizacije krajevnih ljudskih odborov kakor okrajnega ljudskega odbora samega ter poglobitve socialistične demokracije se je dotaknil tudi odposlanec Vladimir Petrič. V zvezi s demokratizacijo je dejal, da se decentralizacija ljudske oblasti izvaja že od njenega rojstva. To nam kaže dejstvo, da je bilo pri nas v našem okraju 1944. leta 90 Krajevnih narodnoosvobodilnih odborov, medtem ko jih je danes 23, včevši tudi mesta. Struktura ljudske oblasti, ki jo zahtevajo poleg ostalega tudi naše nove gospodarske mere je auno, da se postopoma spreminja. V tem smislu je tov. Petrič predlagal, da bi se reorganiziral tudi okrajni ljudski odbor, ki naj bi imel svoje stalno predsedstvo s šestimi svetci. Pri tem je tov. Petrič naglasil, da bi se krajevni ljudski odbori številno zmanjšali in preimenovali v občine, ki naj bi jih prav tako tvorili svetci raznih gospodarskih in kulturnih ter socialnih področij. Za uspešno izvedbo tega pomembnega koraka v demokratizacijo našega življenja, je poudaril tov. Petrič, je predvsem potrebno razširiti naše znanje. Ljudje, ki bodo vodili naš administrativni aparat bodo morali imeti visoko izobrazbo in izkušnje v delu.

Diskusije se je dotaknil tudi tov. Julij Beltram. Ni hotel ponavljati, kar so že drugi diskutanti dejali. Smatral je pač najvažnejše osvetliti nekatera vprašanja, ki kljub temu, da je že večkrat govoril o njih, se okoli teh problemih prepletajo različni komentarji. Če imamo slabosti v našem poslovanju je potrebno, da jih odpravimo. In važno je, da mi to bismo izboljšujemo do kraja. Zahteva pa poštvalnega dela od nas vseh. Urediti moramo naše gospodarstvo na osnovi novih mer, ki so postavljene na bazo dinarja. Vsi problemi, ki pri tem nastajajo, izhajajo iz vprašanja dinarja in njegove vrednosti. Ustvariti je treba pravilne odnose med blagom in denarjem. Obtem regulirati vprašanje življenjskega standarda. In v tej luči so vsi problemi.

Od vsega narodnega dohodka odpada na kmečko prebivalstvo le 9% ali za koprski okraj 47 milijonov davkov. Sorazmerno z lanskimi davki so letosnji davki prav gotovo visoki. Toda lani je plačal povprečno vsak kmet le 2.000 dinarjev. To ni noben davek, če se že hočemo tako izraziti. V primeru izdatki, ki jih ima ljudska oblast je to zelo malo. Saj samo za učiteljsko izda 70 milijonov dinarjev. Razmerje med izdatki in dohodki ni nikakor v skladu. Delovni kolektivni oddajo 35% narodnega dohodka. Da kmetje govorijo, da ne morejo plačati davkov, ni upravičeno. Sicer, kakor pravi odposlanec iz Čezarjev je to menda samo tam 80% takih kmetov. V Čezarjih so bili vedno najslabši za plačevanje davkov. Glede odkupa grozdja in da kmetje niso dobili vsega denarja zato izplačanega pa je stvar v tem, da je Izvršni odbor IOLO že takoj v začetku bil tnejnja, naj se odkupuje grozdje na združni podlagi to se pravi, da bi kmetje že v začetku dobivali določene akontacije, ostalo pa naj bi jemali postopoma po potrebi. Na temo tega je bil, da bi grozdišča podjetja služila producentom. Toda kmetje oziroma podjetja so pri tem sama odločala in odkup grozdja je zašel na oportunistično linijo. Kdor je prvi prodal, ta je dobil vse izplačano. Ostali pa so dobili le akontacijo, ko se je blokiralo denar. Samo za grozdje je bilo izdanih 200 milijonov dinarjev. Davki pa znašajo le 47 milijonov. Potemtakem kmetje imajo denarja, če govorijo, da nimajo, imajo vedno možnost dvigniti drugo akontacijo za davke. Nato je tov. Beltram govoril še o drugih gospodarskih

vprašanjih. Predvsem je dejal, da moramo pri reševanju teh vprašanj misliti s lastno glavo. Dotaknil se je vprašanja trgovine in se vprašal zakaj n. pr. ne dobimo na našem trgu domača jajca, kokoši in ostale perutnine, klobase itd. kakor pred vojno? Vse kar je v trgovinah je prišlo iz Jugoslavije. Torej, kje je vzrok tega? Vsekakor je jasno, da kmetje doma sami porabijo več kakor predvojna leta, po drugi strani pa tudi toliko ne pridelajo, zakaj se ne zanimajo, da bi več pridelali. Vse te stvari je treba našim kmetom povedati, sicer to sami najbolje vedo, kakor vedo tudi, da so pred vojno bolje obdelovali zemljo kot zdaj. Ta nov gospodarski sistem se ni perfekten oziroma izpolnjen in s požrtvovalnim delom se ta postopoma izpopolnjuje, je ob zaključku naglasil tov. Beltram.

Po diskusiji je predsednik okrajnega ljudskega sodišča v Koprju podal skupščini v odobritev poročilo, ki ga je soglasno sprejela. Skupščina je potem zbrala za stalno predsedstvo okrajnega ljudskega odbora tov. Rada Pišota-Sokola; Plinja Tomaslinja in Bole Katerin-Juro.

Sledila je še potrditev svetov in komisij pri okrajnem ljudskem odboru ter spremembe ljudskih sodnikov, nakar so odposlanci zaključili svoje zasedanje.

V NASI TOVARNI KONZERVIRANJA RIB V IZOLI

Kaj zahteva od podjetij
priprava za gospodarsko leto 1952

Kaj razumemo pod »proizvodnostjo dela?«
Proizvodnost dela je v bistvu merjenje delovnega učinka po količini in kakovosti na eno časovno enoto. Pod »proizvodnostjo dela« razumemo določeno z delom ustvarjeno vrednost. Borba za dvig proizvodnosti dela zasleduje dvig vrednosti proizvodnje na eno delovno silo in na eno časovno enoto. Povsem razumejo borbo za dvig proizvodnosti dela oni, ki pod tem razumejo zgolj dvig proizvodnje po količini, če gre to na škodo kakovosti. Tak dvig proizvodnje vedno škoduje kot koristi in so zoper njega upravičeni ugovori.

Dvig proizvodnosti dela ima v okviru novih gospodarskih ukrepov ogromen pomen. V pogojih nudi in povpraševanja ima goveljanja tržnega mehanizma podopadsko podjetje toliko več možnosti uspevanja, kolikor večja je njegova proizvodnost dela. Čim večja je proizvodnost dela v posameznem podjetju, toliko nižji so njegovi proizvodni stroški v ceni posameznega proizvoda in toliko večja je možnost ugodne prodaje. Čim višja je proizvodnost dela v podjetju, tem večja je njegova konkurenčna sposobnost na trgu. Vprašanje konkurenčne sposobnosti na trgu je pa danes z ozirom na naše nove gospodarske ukrepe eno bistvenih vprašanj, kateremu je treba v pripravi na gospodarsko leto 1952. posvetiti posebno pozornost.

Zato se danes postavlja z vso silo vprašanje, kako doseči dvig proizvodnosti dela, ko se znan, da so naša podjetja tehnično dokaj slabo opremljena in da izkušnje sorazmerno nizko proizvodnost dela. Prvo in neposredno sredstvo za

Koprski delavci bodo slavnostno proslavili 29. november
Tudi borci ne bodo pri tem izostali

Smo že v novembru in se bliža praznik jugoslovanske republike, praznik, ki ga bodo vsi jugoslovanski delavci praznovali v šestem letu svoje osvoboditve. 29. november je praznik mlade jugoslovanske ljudske republike, zato ne more delovno ljudstvo mimo njega, pač ga bo proslavilo z manifestacijami bratstva in zvestobe svoji domovini in njenemu vodstvu.

In če se naši delavci čutijo sestavni del Jugoslavije, saj so se zanj tudi borili, so tudi upravičeni proslaviti rojstvo nove Jugoslavije. Tako so največje sindikalne podružnice v Koprju že sklenile, da bodo na ta dan okrasile svoja podjetja, delavci pa bodo enotno šli v baklade in povorke, ki bodo po Koprju. V tem času pa, ki nas

še loči od praznika, pa bodo po podjetjih tekmovali za višjo storilnost, za izboljšanje discipline in za zmanjšanje izostankov iz dela. Nekatera podjetja so že sprejela sklepe, da bodo ta dan nagrajevala najboljše delavce.

Po sindikalnih podružnicah so imeli ustrezne sestanke za napoved tekmovalnega dne 29. oktobra. Tako so delavci podjetja FRUTUS obljubili, da bodo zmanjšali proizvodne stroške, ki so bili v njihovem podjetju doslej precej visoki. Tudi precej pretrpanih bolezenskih izostankov je bilo, zato hočejo tudi te odpraviti. Delavci podjetja si tudi želijo, da bi delavski svet v podjetju malo bolje posegal v njihovo delo in jim pomagal, tako da bi bili skrbni za podjetje. Tudi mizarji v STIL hočejo izboljšati proizvodnjo. Za praznik pa bodo tudi nagradili najboljše delavce.

Mestno trgovsko podjetje »EGIDA« v Koprju, pa hoče za Dan republike napraviti najboljše in najlepšo izložbo. Podobni programom ostalih sindikalnih podružnic so tudi programi podružnice Istra-benz LI-PA, ODPAD in druge.

Prejšnji petek so zborovali v koprskem gledališču bivši bori in člani strelskih družin. Pomenili so se, kako bodo proslavili dan ustanovitve ljudske republike Jugoslavije. Ponovno so tudi najogorčeneje protestirali proti procesom v Lucci, kjer sedijo na zahtojni klopi italijanski garibaldinci, kot sodniki pa se šopirijo bivši fašisti in izdajalci. Toda največ so borci razpravljali, kako bodo čim boljše proslavili osmo obletnico II. zgodovinskega zasedanja AVNOJA in šeststo obletnico ustanovitve Federativne ljudske republike Jugoslavije, za katero so se tudi oni junaki borili po jugoslovanskih gorah in gozdovih, a največ tu v rodni Istri, da jo osvobodijo in priključijo k domovini Jugoslaviji. Zato bodo tudi vseljudske manifestacije ob dnevu republike najboljše izraz, da se naše okrožje priključi k domovini Jugoslaviji in najboljše odgovor vsem mešetarijem, ki spet hrenepajo po tuji zemlji, da jo zasuznjajo.

Problemi šmarskega
KINA

Pred nedavnim so imeli v Smarjah prvo kinopredstavo. Od takrat se je na platnu razvrtlo še nekaj filmov, ki jih je občinstvo sprejelo radevolje. Bili so pač prvi filmi, ki so jih videli v svoji vasi. Dvorana je v redu, še bolj, saj so slike jasne in tudi glas se čisto sliši, tako da je oprema na mestu. Ni pa ne pravega občinstva in ne pravih filmov. Občinstvo je po večini mlada in še taka, da bi šla lahko spat, kadar grede kokoši. Ne vem, kakšen smisel ima puščati pet ali šestletne otroke h kinopredstavam, ki jih ne razumejo, delajo pa tak truš in vrisk, da si je treba masiti ušesa.

Druga stvar, ki bi jo omenil, je izbira filmov. To stvar pa bi moralo upoštevati predvsem podjetje za razdeljevanje filmov. Vedeti mora namreč, da je v Smarjah drugačno občinstvo kot v Koprju in v Izoli. Da je popolnoma slovensko in z drugačno kulturno rastjo. V Smarjah si mora kino še vzgajati obiskovalce, zato pa naj bodo tudi filmi taki, da bodo ljudje navduševali in vzgajali. Zato je treba dati v Smarje vsebinsko razumljive filme in ne plehkih filmov, da bi ljudje pomehkužili. Podjetje za razdeljevanje filmov bi moralo poskrbeti predvsem filme, ki jih prikazujejo v slovenskih krajih in s slovenskimi podnaslovi. Torej slovenskim obiskovalcem bomo nudili filme s slovenskimi podnaslovi. So pa filmi, ki se prikazujejo v Sloveniji zelo dobri, saj so izbrani iz vse zapadno-evropske in ameriške filmske produkcije.

Iz Čičerije

V Golcu (Čičarja) se je vnel senik, prizidan k hiši nekega vaščana. Bila je že pozna ura v noči in ker je bil drugi dan po vaškem letnem prazniku kopaslu, so se fantje peli na vasi in opazili ogenj. Takoj so prihiteli na lice mesta ter se z vso odločnostjo vrgli na gašenje požara, tako da jim je uspelo rešiti živino in stanovanjsko hišo in družino.

Prvi med vsemi, ki je po lestvi splezal skozi odprino za razkladanje sena na senik, je bil sin gospodarja hiše 19-letni Franc Ivančič. Vedel je namreč, da na seniku spi 63-letni njegov stric. Komaj je skočil skozi okno odprto ga je že zajeel dim in vročina, a pri vsem tem je prišel do žene v nezavesti ležečega strica in slučajno, brez vednosti domačih, je spala isto noč na seniku še ena oseba, to je 85-letni kmet iz bližnje vasi Brdo, ki je malo vinjen splezal na senik in mogel prf prižganju cigarete za žgal senik in sebe. Z veliko odločnostjo je mladenič prišel do vrat senika oba in vprav, ko je že stopil z nogo na lestev, sta ga plamen in dim tako omamila, da se je zgrudil na strica. Slučajno se je mladenič zapletla nogo v lesto in ga je tako bilo mogote izvleči iz požara, on sam pa se je v poslednjem obupnem naporu držal strica za nogo. Oba presrečena so nato odpeljali v reko bolnišnico in sta izven nevarnosti, medtem ko je nesrečni starec ostal karboniziran v ognju.

GRE ZA KRUH

Kmečka delovna zadruga Puče-Koštabona ima mnogo človek, nima pa dovolj delovne zemlje, kjer bi za te člane zrasel potrebn kruh. Tako pravijo zadrugarji. Da bi rešili to vprašanje so letošnjo spomlad obdelali zemljo na RETEH, kjer so že letos imeli precej dohodka, vendar to še ne zadostuje njihovim potreb. Letošnje jesen so se zavzeli za obdelavo BRICA. To je planota na vrhu Briča v površ-

onalno vršenje delovnega procesa. Zato imamo v mnogih naših podjetjih neenakomerno in neracionalno razmeščeno delovno silo, kar povečuje proizvodne stroške in zmanjšuje produktivnost in rentabilnost podjetja. Delavski svet mora čimprej, vsekakor do konca tega leta, določiti delovna mesta v svojem podjetju in pravilno kategorizirati delovno silo glede na njeno delovno in strokovno sposobnost in jo namestiti na tistem delovnem mestu, na katerem bo mogla doseči največjo proizvodnost dela. Na ta način se bo mogel plačati fond ob zagotovitvi istega delovnega uspeha znatno zmanjšati.

Poleg navedenih momentov, ki jih je treba upoštevati v borbi za dvig proizvodnosti dela, moramo pregledati tudi obstoječa ožra grla proizvodnje, ki ali preprečujejo, da ne moremo kapacitete popolnoma izkoristiti ali pa povzročajo neprimerno višje proizvodnje in druge prejšnje stroške. Zato je treba predvideti za prihodnje leto predvsem take investicije, s katerimi se bodo ožra grla proizvodnje odpravila in izvedla tista dela racionalizacije, ki so za dvig proizvodnosti dela nujno potrebna. Ta investicijska dela morajo podjetja izvršiti s sredstvi v lastnem podjetju doseženega dobička.

To so temeljne naloge, ki izpolniti v katerih morajo naša podjetja takoj pristopiti, da se primerno pripravijo na gospodarsko leto 1952, v katerem se bo naše gospodarstvo razvijalo že v smislu družbenega plana.

Delovni kolektiv, njihovi delavski svetci in delavski upravni odbori morajo v ta namen takoj kritično razčleniti obstoječe stanje v svojih podjetjih in postaviti v smislu navedenih nalog priprave na gospodarsko leto 1952. potrebne sklope. Gospodarsko situacijo in rentabilnost gospodarskih podjetij morajo reševati delovni kolektivni sami. Vsak oportunističen gre na škodo delovnega kolektiva samega, brez tobaka.

Tistim, ki skušajo razbiti
naše kmečke delovne zadruge

Sovražniki, izgradnje socializma v našem okrožju si na vsak način prizadevajo, da bi na škodo ljudstva, ki si želi in se bori, da bi si ustvarilo, lepše življenje in srečnejše dni, rovarji in razbivali njegovo enotnost. Ti sovražniki ne izbirajo načinov in metod v gonil proti našemu ljudstvu in njegovi oblasti, temveč se poslužujejo najbolj gnusnih laži, da bi pred širokimi ljudskimi množicami pokazali našo družbeno ureditev kot nesposobno, da bi ustvarila človeka vredno in udobno življenje. Toda to ni čudno, če se oni oglašajo prav danes s to parolo ko nastopajo iredentisti iz Italije z enakimi težnjami, da bi si na ta način pridobili ljudstvo našega okrožja. Torej to je samo po sebi razumljivo, da je vse to počelje po direktivah sovražnikov delovnega ljudstva, bodisi onih pod plaščem Vlatiljevcev ali italijanskih iredentistov.

Ena izmed številnih laži, s katerimi se poslužujejo, je tudi ta, da želijo prikazati zadnje čase, kako »kmečki delovni zadruge ljudje stradajo in nimajo osnovnih sredstev za življenje. Takšna diskusija, predvsem zadnje čase, se je začela v Čezarjih in Pobjeh. V Čezarjih se je pojavilo to zaradi tega, ker je kmečka delovna zadruga »2. oktobra« trn v peti sovražnikom in se razvija uspešno ter se iz dneva v dan izboljšuje, a življenje zadrugnikov pa je tudi vse lepše in boljše. Torej so to samo sovražni poskusi, da bi razbili enotnost v kmečki delovni zadrugi »2. oktobra«.

Nekada dne sem obiskal to zadrugo in ker sem vedel za laži, ki jih širi »sovražnik, in sicer o nekem stradanju lakoti v zadrugi, sem se pozanimal, kako stvarniki govorijo in sem o tem tudi razpredel pogovor.

V prvi vrsti moram napisati, da je nesmiselno pisati o tem, koliko je to laž, toda da bo razumljivo čitalcem, bom navedel nekaj primerov, ki govorijo nasproti sovražni propagandi. Zadrugnik Dušan Bordon pravi:

»Naj se oni brigajo zase, ne pa za nas; jaz bi nisem bolno živel kakor danes in če se res še težave, jih mi vsak dan premagujemo.«

Tovariš Bordon je še dodal, da so zadrugniki složni in da je to prava družina; ki se bori za boljše življenje. Zadrugnik Stefanija Valentec je med pogovorom dejala:

»Preden sem stopila v zadrugo, sem imela tri hiše in zemljo toda z vsem tem sem slabe živele kakor danes.«

Vse tri hiše je Valentec predala v zadrugo skupno. Danes je v eni izmed teh hiš sola, v drugi zadruga prodajalna in v tretji pa sama stanuje in upravlja zadrugo gostino. In dalje pravi:

»Jaz imam danes vse, kar potrebujem. Tisti, ki pravijo, da smo mi lačni, naj si izvolijo pogledati, kaj imamo in kako živimo. Moja hči Eda obseja osmi razred gimnazije. To ji zadruga omogoča.«

Gospodarsko leto 1951. se bliža h koncu. Ogromne in dalekosežne spremembe so se izvršile v tem letu. Od ozko planiranega in dirigiranega gospodarstva, v katerem so velikašarje prevladovala različna nakazila, karte in boni, smo prešli v prostro trgovino, v kateri se vsa blagovina izmenjava vsi izključno preko denarja kot posrednika po načelu ponudbe in povpraševanja.

V tej ogromni gospodarski spremembi se marsikateri izmed našega gospodarskega kadra ni popolnoma znašel, imel obrnjen pogled nazaj, iskal pri oblastnih organih v administrativne pomoč v obliki prošnje za kontingente, nabavo materiala itd., nego da bi se sam vrgel v gospodarski vrvež in si zagotovil, kar potrebuje njegovo podjetje oziroma njegova gospodarska ustanova. V vodstvu nekaterih podjetij je duh in smisel novih gospodarskih ukrepov došel prišel premalo do izraza in veljave. Podčrtati moramo, da so se nekateri delovni kolektivni pri uporabi novih gospodarskih ukrepov pokazali prožnejše in naprednejše kot pa sami direktorji podjetij in da so delovni kolektivni dali že več koristnih pobud za upravljanje podjetij v smislu prilagoditve novim gospodarskim razmeram.

Novi gospodarski ukrepi so že dobili ustaljene oblike in so jasno začrtali pot nadaljnjega gospodarskega razvoja Istrskega okrožja. Izkušnje teh nekaj mesecev so nam razjasnile pogled v bližnjo bodočnost, ko mora gospodarski račun postati temeljna metoda vodstva in upravljanja gospodarstva. Izohodišna točka usmeritve gospodarstva na gospodarski račun je ureditelj proizvodnje. Proizvodnja mora ustrezati družbenim potrebam, to je: biti mora takšna, da čim bolj silijo kritijo družbenih potreb po svojem obsegu, vstati in kakovosti. To nalogo pa proizvodnja more doseči, če se v njej zaostri borba za dvig proizvodnosti dela,

PROSLAVE 400-LETNICE SLOVENSKE KNJIGE

Teden od 4. do 11. novembra je v našem okraju določen za proslave 400-letnice slovenske knjige. S temi priložnostmi je združena tudi proslava 82-letnice prosvetnega društva »Jadranske Dekanije«. Najpomembnejši del teh praznovanj so vsakek razstave knjig v Kopru, Dekaniji in Piranu.

V soboto popoldne so odprli v Kopru knjižno razstavo »Od Trubarja do Kajuhov«, ki jo je uredil profesor Stane Suhadolnik. Kakor že sam naslov pove, obsega razstava slovenski tisk v 400 letih slovenske knjižne produkcije. Poleg Dalmatinove Biblije in faksimila Trubarjevega katekizma so razstavljene fotokopije naslovnih strani protestantskih tiskov. Bogato so zastopane tudi protireformacijske dobe in dela naših prosvetljenjencev, imajo več originalnih listov. Od Prešernove prve izdaje Poezije dalje so na razstavi le najzanimivejši tisk. Razstava sama je vsebinsko bogata in res okusno prirejena. Poseben oddelek prikazuje slovensko časopisje in revije. Razstavo dopolnjuje oddelek, na katerem lahko obiskovalec vidi, kako pride od rokopisa do knjige. Tiskarski stroj, ki naj bi nazorno pokazal tisk sam, je razstavljen v pritličju in vsak obiskovalec si lahko ogleda, kako se tiska ter dobi v spomin tudi listič, na katerem je natisnjenih nekaj značilnih odlomkov iz Trubarjevih del.

V nedeljo popoldne so odprli knjižno razstavo v Dekaniji. Ta je sicer manjša, ker ni bilo primerne večjega prostora na razpolago, pač pa vlada zanj med Dekančani veliko zanimanje.

V torek popoldne je prosvetno društvo »Simon Gregorčič« v Piranu odprlo v društvenih prostorih okusno urejeno razstavo, ki so jo že prvi dan obiskali številni dijaki in tamkajšnje prebivalstvo. Razstava v Piranu je lep dokaz aktivnosti tamkajšnjega prosvetnega društva.

Večer slovenske pesmi in plesov

bo v soboto 10. novembra ob 19.30 v koprskem gledališču kot zaključek praznovanj ob 400-letnici slovenske knjige.

Po pozdravnem govoru Franceta Bevka bodo nastopili naslednji pevski zbor in folklorne skupine: pionirski in mladinski zbor slovenske gimnazije iz Kopra, pevski zbor PD »Branika« iz Smarja, kvarteti PD »Jadranske Dekanije«, moški zbor PD »Oton Zupancič« iz Kopra, mešani pevski zbor »Ivan Cankar« iz Trsta, komorni zbor Radia Koper, mešani pevski zbor prosvetnih delavcev. Plesali bosta skupini iz Dekanije in Smarja, ki bosta plesali prekmurske, belokranjske, gorenjske in koroške plesne.

PROSLAVA V DEKANIJAH

V nedeljo popoldne je bila v Dekanijah proslava 82-letnice društva »Jadranske Dekanije« s predavanjem o slovenski literaturi. Proslavo je začel tajnik prosvetnega društva, ki je v svojih uvodnih besedah po pozdravi predstavnikov občani in drugih gostov podprl vlogo prosvetnega društva in prizadevanje za razširitev prosvete v Dekanijah. V imenu SHPZ je prisotne pozdravil in čestital k visokemu jubileju društva tov. Srečko Vilhar, predsednik podveze SHPZ.

Slovnostnemu delu je sledil pregled slovenske literature (vzornost), ki ga je podala tov. Grosova. V pregled slovenskega slovstva je tov. Grosova spretno vpleta odlomke raznih pisateljev in pesnikov, ki so jih recitirali dijaki osemletke. Solski upravitelj tovariš Piliš je nato obširno prikazal delo in uspehe prosvetnega društva v dolgih letih njegovega obstoja. Proslavo so zaključili z nastopi pevskih zborov iz Smarja, Tinjana in Kopra, z nastopom domačega kvarteta in domačih folklorne skupine, ki je pokazala svojo umetnost z domačimi folklornimi plesi »Briški opaslovi«. Folklorno skupino je pri izvajanju spremljala godba iz Čezarjev.

Proslava v Dekanijah se uvršča med velike manifestacije naše kulturne in prosvetne dejavnosti. Nekoliko je motilo v Dekanijah, da se ni proslava pričela ob napovedani uri. Dekančani so pa tudi zelo vneti športniki in so šli gledat tekmo med šmarnskimi »Braniki« in domačim moštvom, ki je goste visoko porazilo. Proslava se je seveda radi tega pričela nekoliko kasneje, so pa Dekančani dvorano napolnili do zadnjega kotička.

V tem tednu je gostovalo predvčerajšnjim v Kopru snovi pa v Izoli tudi SNG iz Trsta s križevno dramo »Gospoda Glembečevci«. V tem tednu je na sporedu še več nastopov in v soboto bodo na zaključni prireditvi nastopili najboljši pevski zbori ter folklorne družbe.

Obširneje bomo o vseh proslavah poročali v prihodnji številki.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

Osemdeset let je vladal. — Neki učenec je pisal uredništvu nekega londonskega lista: »Z učbenikom sem skušal zvedeti, kateri vladar je vladal najdlje. Zdi se mi, da je bil to francoski kralj Ludvik XIV., ki je vladal 72 let. Ali je vladal kateri vladar še dlje?« Urednik mu je odgovoril: »Da, v starem Egiptu je vladal leta 2566 pred našim štetjem faraon Pepi II. Prestol je zasedel, ko mu je bilo 6 let, in je vladal 80 let.«

Naprava za avtomatično opozarjanje soferjev. — Amerika ne opozarja svojih avtomobilskih vozačev samo z različnimi napisnimi tablamami ob cestah. Pred kratkim je poslala neka znana tvrdka na trg nov model avtomobilov z vdelanim zvočnikom, ki se pri določenih hitrostih avtomatično oglaš. Pri hitrosti 50 milj na uro pravi: »Ta brzina je prevelika, za mesto — mogoče voziš po deželni cesti!« Pri 75 miljah: »Se imaš oblast nad svojim vozilom — toda ali si popolnoma prepričan, da so zavoge v redu?« Pri 90 miljah: »Pozor, tvoje življenje visi na nitki!« In pri 100 miljah: »Ali si plašal svojo zavarovalnico za življenje?«

Cement proti bakterijam. — Devel let so delali v ZDA poskuse s cementom, pomešanim s pentaklorofenolom, ki vsesava bakterije. Poskusi so pokazali, da je na takšen cementu za 56 do 95% manj bakterij kakor na navadnem. Ta vrsta cementa je primerna za mlekarne, kuhinje in restavracije, za tovarne in šolske telovadnice. Pod neke mlekarne, ki so ga pokrili s cementom že leta 1942, nima skoraj nobenih bakterij. Izkusnje so pokazale, da ljudem takšen cement ne škoduje. Na črnicah so ugotovili, da ni nastalo nobeno obolenje, ko so jim kožo natrli s tem cementom. Nekaj s pentaklorofenolom pomešanega cementa so položili človeku na roko in ga pustili na njej dva dni, pa ni bilo nobenih neprijetnih posledic.

Letošnje zasedanje Glavne skupščine bo po vsej verjetnosti najvažnejše v vsej zgodovini zgodovini Organizacije združenih narodov. Ta pomen mu daje celoten sedanjí svetovni položaj. Tako je izjavil jugoslovanski zunanji minister Edvard Kardelj pred odhodom v Pariz, kjer vodi jugoslovansko delegacijo. Gre zato, da se najde mirni izhod iz sedanje mednarodne politične krize, v katero je pripeljala svet hladna vojna. Kot je izjavil minister Kardelj, je mogoče pričakovati ugodne rezultate od sedanjega zasedanja Glavne skupščine Združenih narodov le, če bo Zdrženim narodom uspelo metode propagandističnega tekmovanja, ki sedaj prevladujejo v OZN, zamenjati z iskrenimi naporom, da se na eni strani dosežejo konkretni rezultati za končanje ali vsaj oslabilitev sedanje hladne vojne, na drugi strani pa za ureditev demokratičnih odnosov med narodi.

Operativne so zahteve in pričakovanja zlasti malih narodov, da se na letošnjem zasedanju prenese z propagandističnim zavlačenjem, ki je značilno v prvi vrsti za sovjetsko delegacijo, ki je doslej razbijala Organizacijo združenih narodov izključno za propagandne namene. Kati sedanje zasedanje

Ob začetku zasedanj Glavne skupščine OZN

Glavne skupščine bi moralo rešiti 67 vprašanj, ki so že postavljena na dnevni red poleg številnih drugih, ki jih bodo posamezne države še postavile med zasedanjem.

Med temi vprašanji je najvažnejše položaj na Daljnem Vzhodu v zvezi s prenehanjem sovražnosti na Koreji. S sklenitvijo mirovne pogodbe z Japonsko se pri tem vprašanju prihaja do izraza voj čintilej — Japonska, ki bo po prenehanju okupacije postala suverena država. V tem sklopu je še vedno nerешeno vprašanje sprejema ljudske republike Kitajske v Organizacijo združenih narodov.

Na drugem mestu po važnosti je takojenovan nemoško vprašanje oziroma vprašanje združitve Nemčije, okoli katerega se je v zadnjem času močno razvila propagandna ofenziva Sovjetske zveze. Zapadne velesile bodo postavile na dnevni red zahtevo, naj organizacija Združenih narodov določi posebno preiskovalno komisijo, ki naj pregleda ali so v Vzhodni Nemčiji potrebni pogoji za razpis svobodnih volitev. Ta predlog naj bi bil zapadna protipoteza proti sovjetskemu predlogu za združitve Nemčije in za razpis svobodnih volitev v vsej Nemčiji.

Poleg zelo važnega vprašanja nadzorstva nad atomsko energijo in vprašanja razorožitve bo prišlo na dnevni red tudi vprašanje sprejema novih članic v organizacijo Združenih narodov. V prvi vrsti je tu kandidat Italija poleg Madžarske,

V NOVI RIBIŠKI ŠOLI

V piranskem pristanišču se je pojavila pred dnevi velika, nova ribiška ladja, kakršnih doslej pri nas ni bilo opaziti. Seveda je vzbudila precej zanimanja. Radovedneži so ladjo kaj hitro ocenili, da je dolga nad 20 metrov, da je močno ugrajena in da ima zelo močno dvigalo pri jamboru ter da ima dva krovova. Po rohnjenju ladijskega motorja so sklepali, da mora biti motor zelo močan in da razvija primerno hitrost.

Iz ladje so prišli štiri ljudje, med njimi tudi mlad fant, ki ni bil nič kaj trden v nogah, a se je kljub temu slavnostno držal. Občudovalcem je na hitro povedal, da so ladjo pripeljali iz Malega Lošinja, kjer so jo napravili za potrebo nove ribiške šole, ki je bila prejšnji mesec ustanovljena v Piranu pod okriljem pomorskega tehnikuma.

V tehnikumu so ladjo že pričakovali, saj je bil to velik dogodek za vse okolice, posebno pa še, ker jo je pomagal pripeljati celo eden izmed njih, bodoči ribič Fičur Alojz.

Bodoči pomorščaki so ladjo opazovali s čisto drugimi očmi kot ostali. Zdal bo služila njim in večkrat bodo lahko šli z njo na morje. Prej ni imela šola svojega plovnega objekta, razen nekaj čolnov in zato so bili odvisni od drugih. Mladi Fičur pa je bil seveda junak dneva, saj so vsi vedeli, da je bilo morje zelo nemirno in da valovi niso pri zanašali ladji. Tisti večer je bila nova ladja predmet splošnega razpravljanja, bodočih pomorščakov in ribičev.

Drugi dan sem jih obiskal, predvsem me je zanimala ribiška šola. Bil je prav dopoldanski odmor in bodoči ribiči so bili na kosilu v dijaški menzi. V šoli je bil le razrednik Sutlovič Edvard, star ribič

in pomorščak. Poučil me je, da traja pouk v ribiški šoli eno leto, da jo poseja 26 učencev, ki se učijo praktičnega ribiškega dela, osnov navigacije, biologijo in ihtiologijo ter slovenski in srbohrvaški jezik pa tudi zemljepis in kar je za ribiče zelo važno, krpanje mrež. Praktične predmete jih poučujejo on, Mičević in Ivičević: vsi stari ribiči in mornarji.

V razredu po stenah vise razni zemljevidi, s pomočjo katerih bodoči ribiči spoznavajo našo obalo in morje; imajo pa tudi še druge pripomočke, ki so potrebni za učenje ribiškega poklica. Seveda njihov najvažnejši pripomoček pa je nova ribiška ladja.

Razrednik je predlagal, da bi šla pogledat ladjo. Okrog ladje je bilo še vedno živahno. Učenci ribiške šole so izkoristili priložnost in

so si zopet ogledovali ladjo. Vse so pretilali, od krmila do motorja. Mnogi izmed njih niso imeli prilike pobliže si ogledati takšno ladjo. Spraševali so razrednika in tisti on o ladji, on pa jim je razkazoval, seveda na hitro, čemu služi dvojno krmilo, posebne priprave na krovu itd.

Ladja je najmodernejša v našem okrožju — tako mi je pravil Sutlovič — ter je sposobna za vse vrste ribolova. Motor ima moč 180 konjskih sil in razvija hitrost do 9 milj na uro. Ladja pa je zgrajena bolj za vleč, kot za hitrost — tako mi je razlagal — kar pride predvsem v poštev pri lovu z mrežo »kočev«, to je za globinski lov, kjer ladja vleče mrežo po morskem dnu. V spodnjem delu ladje so trije prostori: spalnica, ki jo lahko tako imenujemo, kjer je prostora za de-

set postelj, strojnica in skladišče za pet vagonov tovora, ki pa bo po potrebi služilo tudi za spalnico, kadar bodo šli gojenci na praktične vaje na morje.

Krov ladje je takšen kot pri vseh ribiških ladjah, le da ima še ob strani pritrjeni dve pripravi za razširitev mreže pri globinskem ribolovu. Tudi kabina ni nič posebna, seveda je opremljena z nepogrešljivim kompasom. V zgornjem krovu pa je še enno krmilo, povezano s splošnim krmilom, ki služi lovu na tune. Tedaj namreč vodi krmar radio z zgornjega krova, da ima boljši razgled na morje.

Razrednik me je opozoril, da je med fanti, ki si ogledujejo ladjo tudi Fičur, to je tisti, ki je priplul z ladjo iz Malega Lošinja. Seveda sem ga takoj povprašal, kako je bilo na vožnji.

»Dobro!« je na kratko odsekal. Rekel je, da je bil že nekakrat na morju, ampak takšne vožnje pa še ni poskusil. Iz Malega Lošinja so odpluli ob peti uri zjutraj in že takoj so jim nagajali valovi. V Kvarnerju, kjer je znano, da so valovi največji in da je burja najhujša, jih je precej premetavalo. Ladja se je tako nagibala, da bi se jim skoraj motor ustavil, ker je nafta v rezervoarju nihala in je motor zaradi tega dobival premalo goriva.

»No, pa še tisto povedaj, kako je bilo v žolodcu!« ga je podražil razrednik.

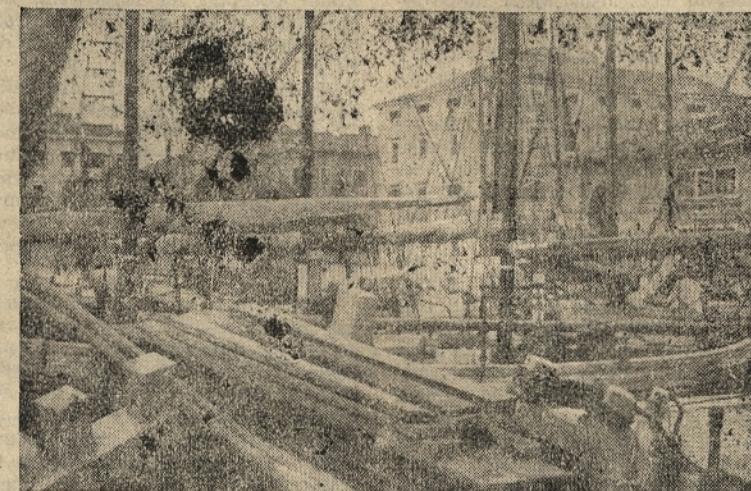
»Saj ni bilo nič posebnega,« je rekel Fičur, nisem še navajen morja, pa mi je silila hrana iz žolodca, saj so bili valovi visoki več metrov, naša ladja pa razmeroma majhna. Pa nisem bil jaz edini na tej ladji, ki mi je obračalo žolodec. Sicer pa to ni nič čudnega!«

Pogumen fant je ta Fičur in pravi, da ga je že iz otroških let milalo na morje. Doma je iz bližine Kort. Trije so v tej šoli iz njegove vasi, potem so šli iz Babičev, iz Malije, Ornega kala, Belega križa itd. To so fantje, ki večinoma niso imeli možnosti, da bi se ukvarjali z morjem, čeprav so imeli veselo.

Z učenjem pa je tako, — kot je mi rekel bodoči ribič. Nekaterim dela težave, vendar imajo vedno voljo. Morda se vsi niti ne zavedajo, kakšne ugodnosti jim nudijo šole. Najraje pa imajo praktične vaje. Najboljšim bo tudi dana možnost, da bodo pozneje polagali izpite za krmarje in strojnike.

Obiskal sem še direktorja zavoda, starega pomorskega oficirja tovariša Kavška, ki mu gre precejšnji del zaslug za ustanovitev nove ribiške šole. Na vprašanje, kakšen namen ima ribiška šola, mi je odgovoril, da se že dalj časa čuti potreba po mladih ribičih. Statistike so namreč pokazale, da je nad 50 odstotkov ribičev že starih in da bodo ti lahko lovili le še nekaj let. Treba je vzgojiti nove mlade kadre in del teh bo vzgojila ribiška šola. Ni namen šole, da bi vzgajali teoretike. Seveda se bodo bodoči ribiči seznanili v šoli tudi s teoretičnimi osnovami, a glavno je praktično delo, za kar imajo že najvažnejše, to je moderno opremo. Ta ladja, ki jo morajo še opremiti z mrežami, bo služila tudi dijakom pomorskega tehnikuma za praktične vaje. Namen pa imajo tudi, da bodo imeli na ladji poklene ribe, posadko, ki bo sposobna za lov. Tako bodo s to ladjo lahko krili tudi del stroškov šole.

Z novo ribiško šolo imamo v Piranu kar tri ustanove, ki vzgajajo mlade pomorske kadre. Pred dobrih štirih leti je bila tu ustanovljena prva slovenska pomorska šola, nato smo dobili še nadaljevalno šolo za pomorščake — tehnikum in sedaj se jima je pridružil še ribiška šola.

RIBISKA FLOTA V PRISTANISCU

MOLIBDEN - dragocena kovina

V Evropi ga ima poleg Jugoslavije le še Norveška

Ako hočemo dobiti težka kakovostna jekla za vojno industrijo in strojegradnjo, nam je potrebna po svetu redka in zelo cenjena kovina, molibden. Poleg bogatih nahajališč molibdena v Jugoslaviji ga najdemo v Evropi samo še na Norveškem. V Jugoslaviji pa so najbogatejša nahajališča molibdena v vzhodni Srbiji pri Surdulici, kjer so doslej ugotovili bogate zaloge, nad 100 milijonov ton molibdena. Okrog 20 kvadratnih kilometrov na področju okrog Mačkatice, kot imenujejo rudnik pri Surdulici in za katerega smatrajo strokovnjaki,

da je polno molibdena, pa se niso raziskali. V Srbiji pa najdemo molibden tudi še v pčinskem in gnjilanskem okraju, a tudi pri Crnakli in Tendli. To dragoceno rudo pridobivajo tudi v Sloveniji, v Mežici kot soprodukt svinčeno cinkove rude.

Zelo zanimiva je zgodba, kako so odkrili največji rudnik molibdena v Jugoslaviji. Nekega dne, leta 1925 se je neki kmet vračal z vozom domov. Pot ga je vodila po gozdom obrabljenih obronkih Cemerne. Nenadoma so se konji splašili. Eden je poskočil in s kopitom odkrutil zemljo, pod katero se je pokazal kamen nenavadne barve. Kmet je postal pozoren, pobral kamen in ga spravil v karto. Toda se le nekaj let, ko je srečal skupino tujih strokovnjakov, ki so stikali po Srbiji za bogatimi rudami, je kmet izvedel za svoje odkritje. Ko je strokovnjakom pokazal čuden kamen, so ti že na prvi pogled odkrili v kamnu odlično molibdenovo rudo.

Od tedaj so se tuji kapitalisti začeli še bolj zanimati za Mačkatice. Do takrat so njihovi geologi iskali v teh krajih svinco in cink ter tako povsem slučajno odkrili dragoceno molibdeno. Zato so tudi tukaj pred drugo svetovno vojno Nemci odkupili Mačkatice in začeli z velikimi raziskovanji. Kaj kmalu so našli surovino, ki jim je omogočila, da so lahko rešili, za njih takrat zelo važno vprašanje proizvodnje kakovostnega jekla za svojo vojno industrijo. Ko pa so zasedli te kraje, so začeli z izkoriščanjem molibdena pod Mačkatiko kar na velikem. Seveda niso pri tem gledali, da obranijo in izboljšajo rudnik, saj so jim je šlo le za to, da iz njega izveljejo čimveč te dragocene kovine. Ko jih je koncem leta 1944 iz teh krajev pregnala Jugoslovanska

armada, so ob svojem pobegu uničili mnogo strojev in drugih naprav, podminirali so tudi rudnik, toda neznana roka je presekala žico in rudnik je bil rešen.

Takoj po osvojitvi so začeli z delom v rudniku. Delati so morali z zastarelimi stroji, ki so jih za silo popravili in v rovin, ki so jih zapustili Nemci v zelo slabem stanju. Zato je bila proizvodnja molibdena tudi zelo draga in neznamna. Zato so tudi leta 1947, delo v rudniku ustavili in začeli z ve-

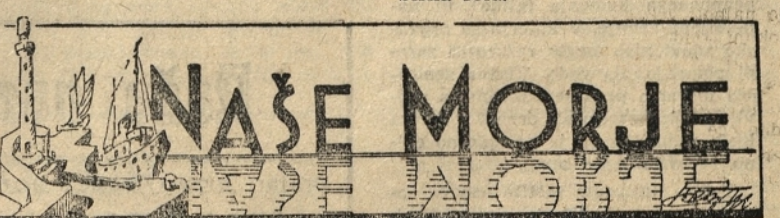
NA DOMACEM DVORISCU

likimi načrtnimi raziskovanji ter pripravi za večjo in racionalnejšo proizvodnjo. Preuredili so naprave v rudniku in ga modernizirali. V Belem polju so začeli graditi veliko stanovanjsko naselje za pet tisoč delavcev, rudarsko šolo, internat za učence v gospodarstvu, kulturni dom, zdravniško ambulanto in druge zgradbe. Tako pod Mačkatiko nastaja novo, moderno delavsko mesto. Mnogi delavci že stanujejo v novozgrajenih, svetlih stavbah.

Vsak dan pretresajo Mačkatice silovite eksplozije, stotine rudarjev je uresničevanje velike nade in prodira v hribe, lomí skale in prebija predore v nova okna velikega rudnika molibdena. Težko je delo pri vrtanju novih predorov v rudniku, po katerih bodo po žičnici vagončki prenašali rudo na separacijo. Na

mnogih krajih so naleteli rudarji na velike zemeljske pritise in premike. Če pomislimo, da je pri tem delu le malo pravih rudarjev in da je med delavci največ kmetov iz okoliških vasi, ki pred tem še nikdar niso videli rudnika od znotraj, so ti z veliko voljo in vztrajnostjo opravili res veliko delo. Pretili so pod Mačkatice več kilometrov dolge predore in po nekaj letih postali že pravi mojstri svojega dela. Za njimi je ostalo že več deset kilometrov temnih predorov in hodnikov, za njimi pa so rudarji laže prišli do bogatih žil molibdenove rude. Ko bodo zgrajene vse naprave v rudniku pod Mačkatiko, bo dal ta rudnik tisoče in tisoče ton dragocene molibdenove rude.

K.

Morska ščuka

Ni ga lemeja časa, da bi jih ne bilo na ribjem trgu, toda ni jih vsak dan, le tu pa tam se pojavijo. Sicer pa ljudje njih mesa ne cenijo preveč, pravijo, da ni tako sočno in okusno kot meso drugih rib, najboljšo so še tam od oktobra do marca. Cvro jih, pečejo in tudi za brodet se dajo uporabiti. Ni jih težko spoznati. Dolge so

okoli tri četrta metra, telo je malo stisnjeno, a zelo razpotegnjeno, barve je sive, prav oslovsko sive, zato so jo že od nekdaj razni narodi imenovali osel in ji pravijo tako še dandanes. Naši Dalmatinci poznajo morsko ščuko pod imenom osliš ali tovar, kar je isto.

Trebušna stran je svetla, spodnja čeljust je mnogo daljša od zgornje, zobje stoji v čeljustih v dveh vrstah. V zunanji so zobje manjši in nepremični, v notranji vrsti so pa bolj zaščiteni, večji in gibljivi. Polno je plavuti spredaj na hrbtni manjših proti repu pa zelo dolge. Spodaj, takoj za goltem dve, takoj pod poklopecem dve, velika predrepa in repna. Če je tako opremljena s plavutmi, je znak, da jih rabiti in da dobro plava.

Morska ščuka je z moli vred na našem ribjem trgu najbližji sorodnik polenovca — trske in zato ji tudi pravijo na našem ribjem trgu merluza. Trske žive v velikih grupah, morska ščuka, njen sorodnik, je pa samotarska riba, razen ob drestitvi. Živi na morskem dnu, pa ne v globinah, ob drestitvi jo prične žene tudi ob obale. Love jih z mrežami, ki jih vlečejo ob dnu, ob drestitvi pa tudi s mrežami.

Zakaj morska ščuka? Zbogovje njen izredni kmet ji dajejo isti značaj kot sladkovodni ščuki. Je kar naprej, se ujeta v mreži že ujetje sotripne, še več, celo na kopnem poje vsako ribo v bližini, ki jo more pogoltniti.

V njenem želodcu najdemo čisto pravi akvarij, največ pa sardel in bradice. Živi v Atlantskem oceanu, pride pa tudi v Sredozemlje in v naš Jadrans. Ponekod jih podlož razpolovijo in suše na zraku kot na severu trske. Tudi jetra porabljajo ponekod za olje.

Zelo lepo je vidna vzdolž obeh strani od glave do repa dolga, svetla črta, črta pobolnica, važen organ rib, s katerim zaznavajo izpremembe v okolju. To je neke vrste radar.

Morska ščuka je izborna plavalca, ne samo veliko telo, ne le dosti dolgih razvalit plavuti, tudi izredno veliki ribji mehur jo usposablja za to.

MOTIV IZ NASIH-KRAJEV

FILATELIJA

Znamke Organizacije Združenih narodov

Gotovo malokdo izmed naših Združenih narodov svoje posebne bralce ve, da izdaja organizacija znamke. Leta 28. marca je bil v New Yorku podpisan sporazum med Organizacijo združenih narodov in Ameriko, s katerim so dobili združeni narodi dovoljenje, da tiskajo in izdajajo svoje posebne znamke. Za denarno enoto na znamkah »uporablja Organizacija združenih narodov ameriški dolar. Najdražja znamka nima večje vrednosti kot en dolar.

Po razpisu nagradnega natečaja za izdelavo novih znamk so prispevali v New York na sedež OZN številna dela raznih slikarjev in grafičarjev iz vsega sveta. Seveda so med njimi izbrali in nagradili le najboljše dela, ker je bila žirija zelo stroga in so bili v njej svetovno znani umetniki.

Celotna serija znamk OZN ima 15 vrednosti. Te znamke veljajo samo za frankiranje pism in paketov, ki jih pošiljajo s sedeža Organizacije Združenih narodov, kjer je tudi organizirana osrednja pošta na služba OZN. Ze pri izdaji prve serije svojih znamk je dosegla OZN čistega dobička 217.000 dolarjev. OZN pa si je v New Yorku zagotovila tudi svojo lastno pošto na zemlji. Ki obsega 42 ulic. To je dovolj, da lahko izdajajo znamke. Vsa pošta OZN je frankirana z novimi znamkami in pečatena s posebnim pečatom. Zato je OZN že v mnogocem podobna malim samostojnim državicam, kot so Vatikan in San Marino, ki se razprostrirajo na zelo malem ozemlju v Italiji, toda vedno izdajajo svoje posebne poštne znamke in druge vrednote ter imajo svojo pošto ozemlje.

OZN po svojih znamkah popularizira svojo organizacijo po vsem svetu, poleg tega pa pomenijo za njo znamke nov stalen dohodek. Če pomislimo, da je popreje izdala OZN samo za poštne usluge na leto okrog 140.000 dolarjev, sedaj pa bo zato lahko »uporabljala svoje znamke, spoznamo korist, ki jih ima od lastnih znamk OZN. Filatelisti po vsem svetu zbirajo te znamke in prispevajo s tem svoj delež k

vzdrževanju danes za vse tako važne organizacije kot je OZN.

NOVE ZNAMKE V NASEM OKROŽJU

V nedeljo so izšle nove znamke, ki jih je preskrbelo filatelistično društvo v Kopru. Znamke so izšle v počastitev 400 letnice slovenske knjige in prikazujejo Primoža Trubarja. Znamke imajo nominalno vrednost 10 din. Filatelistično društvo je poskrbelo za lepe kuverte in tudi za poseben žig, ki je veljal samo v nedeljo. Poleg tega predstavljajo za filateliste veliko redkost kuverte s Trubarjevo znamko in s pečatom pošte v Dekaniji ob tamkajšnjih slavnostih.

Znamke treh vrednosti s podobo P. P. Vergerija so izdali tudi v dnevi festivala Italijanske kulture. Unija Italijanov je prav tako izdala kuverte s vsemi tremi vrednostmi in posebnim pečatom.

V torek ob 15. uri se je začelo šesto zasedanje glavne skupščine Organizacije Združenih narodov v Parizu.

Številni delegati šestdesetih držav, ki so prišli v Pariz že več dni prej, so se zbrali v veliki dvorani palače Chailiot, ki so jo več mesecev pripravljali za to zasedanje. Velika dvorana je bila preurejena in lahko sprejme poleg številnih delegacij šestdesetih narodov tudi petsto novinarjev in tisoč gledalcev. Več kot dva tisoč delavcev je delalo več mesecev, da je zgradilo številna stranska poslopja, v katerih so dvorane za razne podkomisije, dalje petsto uradov, tri restavracije in telefonska centrala s tisoč sto telefonskimi aparati, iz katere je mogoče v nekaj sekundah dobiti zvezo z najbolj oddaljenimi mesti sveta.

Pariz, ki bo tri mesece imel v svoji sredi svetovni parlament, kot imenujejo nekateri Glavno skupščino Združenih narodov, je postal v teh dneh prestolnica sveta. Vse diplomatsko delovanje, takorkeot vsa zunanja ministristva sveta so se preselila te dni v Pariz. Kajti vsaka država je poslala na zasedanje glavne skupščine svoje najboljše diplomate. Po večini največje delegacije zunanji ministri posameznih držav. Zlasti velesile so poslale številne delegacije. Tako šteje angleška delegacija osemdeset članov, sovjetska 85 članov in nič manj ameriška delegacija. Ameriški zunanji minister Acheson in angleški zunanji ministri Eden sta prišla v Pariz že več dni pred začetkom zasedanja in sta imela skupaj s francoskim ministrom

Zrle druge svetovne vojne. — Med drugo svetovno vojno so imeli zavezniki pod orožjem 40.038.000 mož, fašisti in njihovi sateliti pa 21.874.600. Po cenitvah nekaterih mednarodnih organizacij je padlo med vojno 22.000.000 vojakov in oficirjev, ranjenih pa je bilo 24 milijonov 400 tisoč. Človeštvo je moralo tudi v denarju drago plačati druga svetovna vojna. — Med drugo svetovno vojno so imeli zavezniki pod orožjem 40.038.000 mož, fašisti in njihovi sateliti pa 21.874.600. Po cenitvah nekaterih mednarodnih organizacij je padlo med vojno 22.000.000 vojakov in oficirjev, ranjenih pa je bilo 24 milijonov 400 tisoč. Človeštvo je moralo tudi v denarju drago plačati druga svetovna vojna. — Med drugo svetovno vojno so imeli zavezniki pod orožjem 4

